

IZ ORNITOLOŠKE BELEŽNICE

From the ornithological notebook

SLOVENIJA / SLOVENIA

POLARNI SLAPNIK *Gavia arctica*

Black-throated Diver – 2 ind. in breeding plumage on 30 Apr 2003 on Ptujsko jezero (UTM WM63, Drava river, NE Slovenia)

Dne 30.4.2003 sem na Ptujskem jezeru, nasproti mlina v Zabovcih, opazoval dva polarna slapnika v popolnem črno-belo-sivem svatovskem perju. Polarni slapnik se na Ptujskem jezeru redno pojavlja v jesenskem in zimskem času, kasnejših podatkov od konca februarja pa v svojih beležkah, z izjemo navedenega opazovanja, nimam.

Luka Božič, Pintarjeva 16, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-mail: luka.bozic@dopps-drustvo.si

BELA ŠTORKLJA *Ciconia ciconia*

White Stork – regular observation of a pair near the village of Stražgonjca (UTM WM53, Dravsko polje, NE Slovenia) in the winters of 2001/02 (28 Dec 2001), 2002/03 (28 Dec 2002) and 2003/04 (26 Dec 2003). The injured stork and its partner successfully spent the winter of 2000/2001 in the fields near the village of Breg in the vicinity of Ptuj (UTM WM64, Dravsko polje, NE Slovenia).

V Sloveniji je bilo registriranih več opažanj in celo redno prezimovanje bele štorke. Znani so podatki, da je bela štorke v decembru leta 1990 in v zimah 1991/92 in 1992/93 prezimovala v Sečoveljskih solinah. Zimi 1991/92 in 1992/93 je prebila tudi v bližini Ptujskih toplic [SOVINC, A. (1994): Zimski ornitološki atlas Slovenije. – Tehniška založba Slovenije, Ljubljana]. Novejša opazovanja rednega prezimovanja para bele štorke v zimah 2001/02, 2002/03 in 2003/04 kažejo, da je bela štorke sposobna preživeti zime tudi pri nas. Verjetno gre za prezimovanje istega para, saj sem vsa tri opazovanja zabeležil v Stražgonjci. Par bele štorke sem prvič opazoval dne 28.12.2001. Štorke sem preplašil iz struge potoka Črnc. Zleteli sta kakih 50 m stran na zasneženo polje. Naslednjo zimo sem štorke opazoval 27.12.2002 na poljih v bližini vasi. Ko sem ustavil avto, sta bili štorke vznemirjeni in počasi sta začeli korakati stran. V zimi 2003/04 sem se 26.12.2003 na poljih pred vasjo zopet srečal z verjetno istim parom. V zimi 2000/01 sem bil obveščen, da je bila v bližini naselja Breg opažena bela štorke. Sam sem si jo šel ogledat, in brž sem ugotovil, da ima poškodovano perut. Sicer pa je bila ptica videti v dobrem stanju. Slišal sem tudi, da so ji nastavljali meso, tako

da je laže preživela zimo. Poškodovana štorke je dober mesec dni samevala, dokler se ni pojavila še druga. To dokazuje, da sta ptici v paru zelo navezani in zvesti druga drugi. Štorke sta zimo preživeli.

Dominik Bombek, Prešernova 1, SI-2250 Ptuj, Slovenija, e-mail: dominik.bombek@guest.arnes.si

LABOD GRBEC *Cygnus olor*

Mute Swan – new breeding locality on Lake Hodoško (UTM XM09, NE Slovenia). First breeding confirmed in 1997, with the swans regularly breeding there till 2003. Six young raised in 2003, two of them belonging to the bright mutant *immutabilis*, so far unknown in Slovenian ornithological literature. (Colour Appendix – Figures 1 & 2)

Labod grbec je vrsta, ki se je v zadnjem času precej razširila po Evropi predvsem po zaslugi pobeglih parkovnih osebkov, ki so se uspešno pomešali med divje labode [WIELOCH, M., MATHIASSEN, S. & SAARI, L. (1997): Mute Swan *Cygnus olor*. pp. 64–65 V: HAGEMEIJER, W.J.M. & BLAIR, M.J. (eds.): The EBCC Atlas of European Breeding Birds. – T & AD Poyser, London]. Za SV Slovenijo je bil leta 1996 pripravljen pregled gnezdišč laboda grbca [BRAČKO, F. (1996): Razširjenost laboda grbca *Cygnus olor* v severovzhodni Sloveniji. – *Acrocephalus* 17 (77): 113–116], vendar Hodoškega jezera (UTM XM09) ni bilo med navedenimi gnezdnimi lokalitetami. V letu 1996 smo labode grbce tu opazili prvič, že naslednje leto (1997) pa tudi potrdili gnezdenje enega para, ki je gnezdil kontinuirano do leta 2003. V paru je bil vsaj samec, ki je bil obročan, vedno isti. Maja 1999 je bilo opaženih največ, kar 9 grbcev. Leta 2000 je gnezdeci par od 5 izvaljenih uspešno vzgojil 4 mladiče. Posebej smo bili pozorni na obarvanost mladičev, saj sta bila dva bela in dva siva. V letu 2003 je par vzgojil šest mladičev; opazili smo jih maja, dva izmed njih sta bila bela (barvna priloga – slika 1). Dne 9.10.2003 smo v okviru čezmejnega projekta »Z vidro do čistejših voda«, ki ga podpira program Phare, Hodoško jezero obiskali vnovič. Na jezeru so bili le še štiri mladiči, trije običajno sivo obarvani, četrti pa je bil bel (barvna priloga – slika 2). Ko je prikoracal na obalo, je bilo jasno videti tudi njegove svetleše noge. To so značilnosti svetleše mutante oziroma oblike laboda grbca, imenovane *immutabilis*, ki naj ne bi bila posebno redka v labodji populaciji [MADGE, S. & BURN, H. (1989): Wassergeflügel. – Verlag Paul Parey, Hamburg, Berlin], a pri nas doslej ni bilo pisnih podatkov o njenem pojavljanju. Oblika je prepoznavna tudi pri odraslih pticah, ki imajo sivo-rožnato obarvane noge. Natančnejše beleženje

števíla osebkov oblike *immutabilis* bi nam dalo jasnejšo oceno, kolikšen delež populacije laboda grbca pri nas le-ta sestavlja tako na gnezditvi kot prezimovanju.

Al Vrezec, Pražakova 11, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: al.vrezec@nib.si

Marjana Hönigsfeld Adamič, LUTRA, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine, Pot ilegalcev 17, SI-1210 Ljubljana, Slovenija, e-mail: marjana.lutra@siol.net

ČRNI ŠKARNIK *Milvus migrans*

Black Kite – rare observation form NE Slovenia: 1 ind. on 14 Mar 2002 at Kalvarija near Maribor (UTM WM54)

Dne 14.3.2002 sva z Matjažem Kerčkom obiskala Mariborski otok. Tam sva slišala pivko *Picus canus*, ki je bila med vsemi ščinkavci *Fringilla coelebs*, cikovti *Turdus philomelos* in vrsto drugih pevk najglasnejša. Nato sva se napotila na Kalvarijo, s katere se ponuja čudovit razgled na Maribor. Ko sva se povzpela skoraj do vrha, sva zagledala ujed, ki je jadrala nad vinogradi v smeri proti jugozahodu. Jasno sva razločila škarjasti rep in svetlejšje perutne proge ter prepoznala črnega škarnika, sicer na Štajerskem redko pojavljajočo se ujedo [VOGRIN, M. (1987): Črni škarnik *Milvus migrans*. – *Acrocephalus* 34: 59; VREZEC, A. (1997): Ujede in sove Dravinjske doline. – *Falco* 12: 17–20]. Na vrhu Kalvarije sva slišala še zeleno žolno *Picus viridis*, spodaj v goščavi pa je odmevalo petje taščice *Erythacus rubecula*.

Tina Lončar, Gosposvetska 12, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-mail: martina_loncar@yahoo.com

RJAVI ŠKARNIK *Milvus milvus*

Red Kite – 1 ind. on 13 Oct 2002 near Knežak (UTM VL54, S Slovenia)

Dne 13. 10. 2002 sem se z Matjažem Kerčkom peljal z DOPPS-ovega srečanja na Devinu. Bil je lep sončen dan, kot nalašč za opazovanje številnih ujed, ki so izrabljale termiko in krožile nad pokrajino. Pred vasjo Knežak naju je skoraj preletela malo večja ujeda. Hitro sva se ustavila in prepoznala odraslega rjavega škarnika.

Matjaž Premzl, Zirkovci 52, SI-2000 Maribor, Slovenija

STEPSKI LUNJ *Circus macrourus*

Pallid Harrier – first record for Slovenia in the past 50 years. A male was observed at Ljubljansko barje between Vrbovski tali and Iška village (UTM VL69, central Slovenia) on 21 Mar 2002. There are only 8 records known from Slovenia, all of them dating to the time prior to the past 50 years.

Dne 21.3.2002 smo se odpravili na ogled znanih škurhovitih gnezdišč na JV delu Ljubljanskega barja. Med pregledovanjem še rjavih barjanskih travnikov med Vrbovskimi tali in Iško smo opazili par lunjev. Najprej smo pomislili na ta čas pogostega pepelastega lunja. Našo pozornost je pritegnil samec, ki se nam ni zdel prav nič "pepelast", temveč bel kot rečni galeb. Ko se je približeval, smo opazili, da je cel prednji rob peruti svetel. Še najbolj nas je spominjal na podobo stepskega lunja, ki smo jo poznali iz priročnikov in fotografij. Po tem dogodku smo si s teleskopom temeljito ogledali vsakega lunja, med njimi je bilo tudi nekaj samcev, in vsi so bili očitno drugačni od prej opazovanega: perje je bilo opazno bolj temno sivo modro, lepo je bil viden temen spodnji rob peruti s popolnoma črnimi konicami, ki so bile tudi širše, kar je značilno za pepelastega lunja *Circus cyaneus*. Vedno bolj smo bili prepričani, da je bil nenavadni lunj res stepski, ko smo nad travniki med Iščico in Škofljico ponovno opazili svetlega lunja. Tokrat smo si ga lahko precej bolje ogledali, tudi skozi teleskop, ko je preletaval travnike kakšnih 200 m od nas. Skoraj belo perje je prekinjala le črnina, ki se je zajedala v konice peruti. Drugih temnejših lis in prog na spodnji ali zgornji strani peruti ni bilo videti, torej smo lahko izključili tudi možnost, da bi bil opazovani osebek samec močvirskega lunja. Stepski lunj zadnjih 50 let pri nas ni bil zabeležen, je pa iz obdobja pred tem znanih kar 8 podatkov [Božič, L. (2001): Seznam ugotovljenih ptic Slovenije s pregledom redkih vrst. – *Acrocephalus* 22 (106–107): 115–120]. Morda se pojavlja pogosteje, a ga spregledamo, saj so si samice in mladostni osebki močvirskega, stepskega in pepelastega lunja precej podobni. Podatek o opazovanju takega lunja z izredno poudarjenim svetlim ovratnikom 18.4.1991 (A. SOVINČ & P. TRONTELJ *neobjavljeno*) na istem predelu Barja je Komisija za redkosti DOPPS zavrnila. Tokratno opazovanje pa je potrdila kot prvi podatek za Slovenijo v zadnjih 50 letih.

Eva Vukelič, Laze 6, SI-1351 Brezovica pri Ljubljani, Slovenija, e-mail: eva.vukelic@kiss.si

Peter Trontelj, Verovškova 56, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: peter.trontelj@uni-lj.si

Ziga Remec, V Murglah 11, SI-1000 Ljubljana, Slovenija, e-mail: ziga_remec@volja.net